Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України №15 (765) ♦ Середа, 26 січня 1994 року ♦ Ціна договірна

ГОВОРИЛИ ПРО ВСЕ, АЛЕ НІЧОГО КОНКРЕТНОГО

Парламентська хроніка: ранкове засідання 25 січня

На початку засідання Верховної Ради України 25 січня з'ясувалося, що жодне з головних раніше затверджених до депутатського розгляду питань остаточно не підготовлено: ні про Державний бюджет і план соціально-економічного розвитку України на 1994 рік, ні про Всеукраїнський референдум щодо Основних конституційних положень про організацію державвлади і самоврядування в Україні, ні навіть питання узгодженості московської заяви трьох президентів і постанови ВР України з цього приводу. Як повідомив Голова парламенту І. Плющ, напередодні станню названу проблему розглянули три постійні депутатські комісії, але до розглянутого додалися розроблені президентською командою проект постанови про приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та текст обгрунтування доцільності цього кроку. І. Плющ погодився з тим, щоб доповідь на цю тему робив Президент України. Очікується, що до цього питання депутати можуть повернутися у другій половині дня. Крім того, І. Плющ зазначив, що тоді ж депутати розглянуть питання Всеукраїнського референдуму про Основні конституційні положення.

Держбюджет і план соціально-економічного розвитку України на цей рік буде розглянуто 27 січня. Затим депутати приступили до обговорювання проекту концепції держрегулювання безпеки та управління ядерною галуззю в Україні. Доповідь з цього питання зробив народний депутат України В. Усатенко (Харківщина).

Володимир СКАЧКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Продиктовано в номер

«Не дозволити громадянського протистояння»

24 січня відбулося надзвичайне засідання Меджлісу кримськотатарського народу. У прийнятій Меджлісом заяві «У зв'язку з ескалацією насильства у Криму» говориться, що трагедія, яка розігралась у дворі будинку Ескандера Меметова, як і інші подібні акти, свідчить про зусилля певних політичних сил дестабілізувати ситуацію на півострові з втягненням кримських татар у широкомасштабний конфлікт. Меджліс вважає, що в ситуації, яка склалася, «повинні бути негайно вжиті заходи для рішучого припинення дій, котрі несуть загрозу миру і крихкому спокою в Криму». Меджліс звернув увагу жителів півострова на небезпеку реалізації будь-яких крайніх політичних доктрин, які сьогодні широко пропагують шовіністичні і авантюристичні кола.

(Закінчення на 2-й стор.).

Проти кризи разом

Взаємовигідна економічна кооперація, взаємодопомога різних регіонів України допоможе нашій державі подолати нинішню кризу — такий лейтмотив розмови гостей з Івано-Франківської області з керівництвом Запорізької облради та держадміністрації.

Йшлося про поставки у Прикарпаття металів, абразивних матеріалів та інших виробів запорізьких підприємств, зокрема для виробництва пральних машин «Івіта», газових лічильників, забезпечення автомобілів «Таврія» автомагнітолами виробничого об'єднання «Карпати» тощо.

«Одеса-200»: дні національних культур

«Земля Причорномор'я — земля України» — таку назву одержав тижневий фестиваль української культури, що розпочався у минулі вихідні в Одесі. В рамках цього масового свята відбулася так звана толока, організована культурним центром «Україна». На неї, окрім представників громадськості, артистів, активістів новоствореного центру, зібралося чимало бізнесменів, котрі виявили готовність посприяти становленню центру, зокрема — допомогти завершити ремонт і реставрацію його приміщення.

Тиждень української культури — перший у низці заходів, передбачених культурною програмою підготовки до 200-річчя Одеси. У березні намічено провести дні грецької, у травні — болгарської культури, а далі — культур інших народів, представники яких мешкають в українському Причорномор'ї.

Плюс інформатизація

Міжнародна конференція «Відкриті системи в інформаційному сервісі України» завершує роботу сьогодні в Кібернетичному центрі АН України. Протягом трьох днів її організатори — КЦ Академії наук України, ACIST (США), МО «Юг», Держіннофонд України демонстрували представникам уряду нашої держави, а також усім зацікавленим, якою мірою ринкова економіка залежить від інформаційних інфраструктур. Конференція виробила ряд рекомендацій щодо основних шляхів реалізації програми інформатизації України.

Прагнення підтвердити ділом

Адміністрація Б. Клінтона розробила докладну стратегію надання допомоги 10 державам світу, в яких процес розвитку ринкової економіки став необоротним. Це Китай, Індонезія, Індія, Південна Корея, Мексика, Аргентина, Бразилія, Південна Африка, Польща та Туреччина. США готові активізувати торгові зв'язки з ними. Представник Міністерства торгівлі США зазначив, що Росія та інші республіки колишнього Радянського Союзу ще не можуть вважатися за держави, в яких головна ставка робиться на ринкову економіку.

Готові бомбардувати

Держсекретар США У. Крістофер після зустрічі з міністром закордонних справ Франції А. Жюппе заявив, що його країна готова виконати взяті на сесії Ради НАТО в Брюсселі зобов'язання, які передбачають можливість застосування авіації в Тузлі й Сребрениці, а також її використання на прохання командувачів сил ООН у колишній Югославії.

Вибори-94

Президента — у претенденти

Трудовий колектив ремонтно-механічного заводу концерну «Хлорвініл» на своїй конференції 21 січня 1994 року одностайно висунув претендентом на кандидата у народні депутати України Президента нашої держави Леоніда Кравчука по Калуському виборчому округу № 197 (Івано-Франківська обл.).

У телеграмі, яка була у цей же день відправлена Леоніду Макаровичу за підписом президента концерну «Хлорвініл» О.Романенка і директора ремонтно-механічного заводу М.Червоного, відзначено, що це високе довір'я працівники заводу виявили Президенту за його наполегливу послідовну роботу по утвердженню державної незалежності України.

У телеграмі висловлено прохання до Кравчука дати згоду балотуватися кандидатом в народні депутати України по Калуському виборчому округу № 197.

Йтимуть активні переговори

26 січня міністр закордонних справ А. Зленко відбуває до Загреба. Програмою перебування на Балканах передбачено його переговори з керівництвом Хорватії та Словенії, відвідання українського батальйону миротворчих сил ООН у Сараєві.

У Національному банку України

У зв'язку з численними запитами комерційних банків щодо розміру статутного фонду Національний банк України листом від 17.01.1994 р. дав своїм регіональним управлінням роз'яснення.

Як відомо, постановою правління НБУ від 27.09.1993 р. комерційні банки були зобов'язані до 1 січня 1994 р. сформувати статутний фонд у розмірі 2 млрд крб. і до 1 липня 1994 р. — 5 млрд крб. Банки, у яких термін передплати на збільшення статутного фонду не минув, мали вчасно подати обгрунтовані пропозиції щодо своєчасного створення таких фондів. Тим банкам, які не в змозі у встановлені строки сформувати статутні фонди у належному розмірі, запропоновано об'єднатися з іншими комерційними банками чи приєднатися до будь-якого з них або бути ліквідованими відповідно до чинного законодавства.

Мінімальний розмір статутного фонду для новостворюваних банків постановою правління від 21.12.1993 р. встановлено у розмірі, адекватному 3 млн ЕКЮ (станом на 15 січня 1994 р. курс українського карбованця до 1 ЕКЮ дорівнював 14056-88). З 1 лютого 1994 року припиняється реєстрація банків зі статутним фондом, що менше від встановленого.

У Центральній виборчій комісії по виборах народних депутатів України

У Центральній виборчій комісії по виборах народних депутатів України триває розгляд заяв та інших документів, поданих політичними партіями, про реєстрацію їх як таких, що виявили намір висунути кандидатів для участі у виборах народних депутатів України.

Згідно із статтею 14 Закону про вибори Центральна виборча комісія 21 та 24 січня ц.р. прийняла постанови про реєстрацію партії Всеукраїнське політичне об'єднання «Державна самостійність України» (ДСУ) та Партії зелених України у зв'язку з їх наміром висунути кандидатів для участі у виборах народних депутатів України 27 березня 1994 року.

***

Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України розглянула заяву та інші документи, подані Партією економічного відродження Криму (ПЕВК), про реєстрацію її як такої, що виявила намір висунути кандидатів для участі у виборах народних депутатів України.

Згідно із статтею 14 Закону про вибори Центральна виборча комісія 19 січня ц.р. прийняла постанову про реєстрацію Партії економічного відродження Криму (ПЕВК) у зв'язку з її наміром висунути кандидатів для участі у виборах народних депутатів України 27 березня 1994 року.

Указ Президента України

Про внесення змін та доповнень до Указу Президента України від 15 червня 1993 року № 210

З метою прискорення корпоратизації державних підприємств та забезпечення ефективного розвитку економіки в ринкових умовах **постановляю:**

Внести до статті 1 Указу Президента України від 15 червня 1993 року № 210 «Про корпоратизацію підприємств» такі зміни та доповнення:

абзац третій після слів «Декрету Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 року № 51 «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» доповнити словами «(крім підприємств Державного комітету України по рибному господарству і рибній промисловості)»;

доповнити статтю абзацом такого змісту:

«Включення державного підприємства до переліку підприємств, що підлягають корпоратизації (стаття 7), є підставою для відповідних органів, уповноважених управляти державним майном, відмовити у згоді на укладення договору оренди на майно цього підприємства».

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
22 січня 1994 року

Указ Президента України

Про встановлення спеціальної відзнаки генерала армії України

Відповідно до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» **постановляю:**

1. Установити спеціальну відзнаку генерала армії України — Зірку генерала армії України.

2. Зірку генерала армії України вручає Президент України особам, яким присвоєно військове звання генерала армії України та спеціальне звання генерала внутрішньої служби України.

3. Одночасно з Зіркою генерала армії України вручається Грамота Президента України.

4. Затвердити опис і зразок (малюнок) Зірки генерала армії України та зразок Грамоти Президента України.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
22 січня 1994 року

Народ у депутати пішов. Чи піде на вибори?

Відбудуться вибори народних депутатів України чи ні — на Харківщині це питання поки що залишається відкритим. Багато хто з політиків, соціологів та й самі кандидати, схильні вважати, що не останню роль у виборчій кампанії відіграє соціально-економічна ситуація в Україні на час проведення виборів. Але це, так би мовити, лише один бік медалі. А з другого боку, якщо не багаті на свята сільські мешканці (а вибори на селі останніми десятиріччями завжди були святом) можуть клюнути на бочку зі свіжим пивом, то городян, судячи з усього, цією приманкою торжества демократії минулих літ уже не взяти. Вибори можуть порятувати хіба що тверезо мислячі політики, конструктивні, переконливі програми, але не популістські гасла. Чи є такі люди, нові ідеї — поки що теж сказати важко.

У той же час на нещодавно проведеній прес-конференції з питань виборів голова обласної Ради Володимир Тягло не без впевненості заявив, що попри всі труднощі, вибори у Харківській області відбудуться. Щоправда, він підкреслив, що не останню роль у цій справі мають відіграти засоби масової інформації. «Ми попросили б вас, — сказав він, звертаючись до журналістів, — зробити все для того, щоб переконати людей у необхідності прийти на виборчі дільниці. Ситуація в країні така, що відоме українське прислів'я «моя хата скраю» не тільки не актуальне на цей момент, а й небезпечне для майбутнього України. Всі ми повинні зробити свій вибір, щоб не повторився вибір колишніх південних регіонів СРСР».

На сьогодні претендентів на кандидатів у народні депутати в 28 виборчих округах Харківської області зареєстровано більш як 100. В основному це керівники державних, приватних підприємств, учені мужі, депутати зі стажем. Але в п'яти округах, здебільшого в сільських, поки що не знайшлося охочих повоювати за депутатський мандат найвищого гатунку. У той же час у деяких інших, особливо в центральних районах Харкова, боротися за кожний парламентський портфель виявило бажання не менше десяти чоловік. Є серед кандидатів і представниці прекрасної половини — аж чотири жінки на всю область.

Відповідальний працівник обласної виборчої комісії, котрий побажав залишитися невідомим, сказав, що в депутати мітить найрізноманітніша публіка. Але вже навіть тепер потенційних народних обранців можна умовно розділити на кілька категорій.

Перша і, напевно, найвпливовіша, — так звані ділові люди. Це переважно керівники різноманітних комерційних структур, люди досить забезпечені і готові викласти немалі кошти для досягнення своєї мети — заволодіти владою для розв'язання власних же проблем, створити потужне підприємницьке лобі, яке навряд чи відстоюватиме інтереси простого народу.

Не менш значна і гідна уваги група колишніх партфункціонерів і «червоних» директорів. Серед них, як вважають в обласній виборчій комісії, немало ділових мужів, але шансів на перемогу мають небагато. Непопулярність «колишніх» пояснюється «підмоченою» репутацією будівників розвинутого соціалізму.

Що стосується решти претендентів, то, на думку «спеціалістів передвиборчих баталій», вони у цих списках — випадкові люди. Багатьом не під силу розв'язувати питання навіть сільських Рад, не кажучи вже про державні. Втім, чого дивуватися, коли в країні на багатьох відповідальних державних постах досі сидять «кухарки».

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харківська область.

Життя Рад

КОЛОМИЯ — НЕ ПОМИЯ, КОЛОМИЯ — МІСТО!

Якось уже почало звикати око до обдертих, небілених будинків багатьох наших міст і сіл, витоптаних газонів, вибитих доріг. І до причин звикаєш: бюджетні каси міст давним-давно спорожніли.

Тож коли прибув до Коломиї — цього невеликого містечка, що приваблювало чистотою й охайністю,— одразу постало питання: де ж тут беруть гроші для причепурення міста?

Так дорога привела мене до заступника голови міської Ради Ігоря Шевчука.

— Знаєте, — почав він розповідь, — як раніше збирали гроші для благоустрою? Викликали директорів великих підприємств, тим чи іншим робом трусили їхні товсті гаманці — і вулиці та площі набували людського вигляду. Тепер, як ви знаєте, труси не труси — все одно нічого не візьмеш. Та й час не той, коли директивами можна на когось вплинути. Отож ми скликали керівників як державних, так і приватних підприємств, порадились і створили Фонд відродження Коломийщини. Причому абсолютно на добровільних засадах. Ввійшли до фонду завод «Сільмаш» (директор М.Руденко), заводоуправління будівельних матеріалів (директор І.Симотюк), спілка селян імені Мельничука (голова М.Вишиванюк), агрофірма «Прут» (голова В.Ткачук), щетинно-щіткова фабрика (директор Г.Панчук), фірма «Діоніс» (генеральний директор І.Герелюк), «Коміс» (директор В.Яворський), ряд фермерських господарств. І ви знаєте, — з якоюсь лукавинкою зауважив Ігор Павлович, — гроші почали стікатися до фонду. Причому теж цілком добровільно.

Пізніше генеральний директор Фонду відродження краю Іван Герелюк, показуючи місто і розповідаючи, що в ньому зроблено останнім часом, крім наведення елементарної чистоти, видав секрет, чому і державні, і приватні підприємства охоче розлучаються з частиною прибутку на користь міста.

— Нам вигідно це робити, — сказав він. — Ті, хто підтримує фонд, мають ряд пільг — в оподаткуванні, виділенні землі. Господарства, які засновували й підтримують фонд, не мають проблем з нафтопродуктами, бо комерційні структури, що працюють у цьому напрямі, забезпечують їх паливом у першу чергу.

Іван Михайлович показав щойно вибудований тільки його фірмою міський ринок. Заасфальтований майданчик, стоянка для автомашин, навіси для продажу фруктів, овочів, м'яса. Тут же діє міні-заводик для фасування товарів. І за вхід не деруть, як на старому коломийському ринку. А ще ж рік тому тут стояло болото. Можна тільки уявити, скільки праці й грошей вкладено в цю чудову справу. Місто ж не давало ні копійки.

У міській Раді розповіли: недавно Фонд відродження Коломийщини передав дітям інтернату одягу більш як на 30 мільйонів карбованців, фінансував святкування 750-річчя Коломиї, зведення пам'ятника Т.Шевченку, споруджує новітні очисні споруди. А зараз разом з обласним фондом розбудовує в Тюмені свердловини, які даватимуть нафту для міста й області.

Ось лише один приклад, як, крім пайових внесків, заробляє фонд собі гроші для масштабних проектів.

За ініціативою директора орендного підприємства заводоуправління будівельних матеріалів Івана Симотюка, їхніми силами і за підтримки фонду в місті звели чотири чудових котеджі, які потім продали на аукціоні. Виручені гроші пішли на розвиток нового мікрорайону.

А що ж аграрії? Фермери й агрофірми, вкладаючи гроші в фонд, одержують нафтопродукти, машини, послуги, а торгівці на ринку, забезпечують коломийців різноманітними продуктами. Такими, що, як кажуть, пальчики оближеш.

Недаремно кажуть, що в нелегкий час можна вижити тільки разом.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Не дозволити громадянського протистояння

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Меджліс кримськотатарського народу вважає за необхідне реалізувати комплекс заходів по збереженню миру і злагоди на півострові. Насамперед, підкреслюється в заяві, слід створити спеціальну слідчу групу у прокуратурі України для проведення об'єктивного і повного розслідування всіх актів насильства і терору в Криму. Меджліс вимагає від Верховних Рад України і Республіки Крим «розглянути і привести у відповідність положення Конституції Республіки Крим з існуючим законодавством України і вимогами тристоронньої угоди між США, Росією та Україною про ядерне роззброєння і гарантіях по взаємній безпеці».

Меджліс кримськотатарського народу закликав громадські політичні організації та партії, всіх жителів півострова «проявити максимум витримки, взаємотерпимості і не дозволити ввергнути Крим в безодню громадського протистояння».

Олександр ПІЛАТ.

Допомога хворим

Денний заробіток закликали перерахувати до фонду допомоги лікувальним закладам депутати Голованівської районної Ради. Звернулися вони до трудових колективів, приватних підприємців, окремих громадян, бо лікарні району перебувають у фінансовій скруті. На заклик народних обранців перші відгукнулися трудівники колективних сільськогосподарських підприємств. Вантажні машини з продуктами до районної лікарні пішли з сіл Межирічки та Красногірки. За ними й інші вирішили допомогти хворим.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Повертаючись до надрукованого

БРУД У «ТЕЛЕБРУДІ»

17 листопада минулого року наша газета надрукувала матеріал «Телебруд», де, посилаючись на голову Запорізької обласної організації товариства «Просвіта» Тетяну Мірошниченко (сьогодні вже колишнього голову), повідомлялося, що кабельна інформаційна телевізійна система Запорізької області провадить «антиукраїнську пропаганду», «фінансується «червоними» директорами», «вдалася до наклепів на депутатів, чіпляючи їм ярлики фашистів».

Перевірка показала, що Т.Мірошниченко у даний час не має конкретних доказів, а тому складаємо свої вибачення КІТСу Запорізької області та нашим читачам за публікацію заздалегідь не перевіреної інформації, а також зазначаємо, що у правовій державі захист своїх інтересів (у тому числі і політичних) має здійснюватися цивілізованими засобами, з повагою до прав опонента, без заподіяння йому образи, тим більш з використанням засобів масової інформації. Останнє, до речі, стосується обох сторін.

«Електрон»: приватизація...

Перше українське акціонерне товариство «Концерн Електрон» опинилося в центрі публічного скандалу, зумовленого статтею народного депутата України С.Хмари «Хто і як руйнує Україну? Хроніка одного великого пограбування» («Голос України» за 9 грудня 1993 року). Стаття мала неоднозначну реакцію, і наш кореспондент звернувся із запитаннями до президента АТ «Концерн Електрон» Віктора РИБИНКА.

— Вікторе Олександровичу, на адресу очолюваного вами акціонерного товариства народний депутат С.Хмара висуває дуже серйозні звинувачення: незаконність створення і діяльності, цілеспрямований розвал економіки, пограбування держави. Погодьтеся, що це не могло пройти повз увагу широкого загалу.

— Безперечно. Що може викликати така інформація? Звичайно, праведне обурення: розігнати, публічно покарати. Тому не вперше і, мабуть, не востаннє доводиться пояснювати очевидне тому, хто не хоче бачити, переконувати тих, хто не бажає навіть слухати.

Чому до нас така увага? Ми — перший великий приватизований концерн в Україні. Розпочавши акціонування в 1991 році, ми сподівалися, що, ставши першопрохідцями, зможемо бути у виграшній ситуації, коли приватизація в Україні стане масовою.

— Я добре пам'ятаю день 29 червня 1991 року. Того дня після установчих зборів акціонерів мала інтерв'ю з Віктором Пинзеником, котрий як директор Інституту менеджменту готував наукове підгрунтя акціонування. Факт створення АТ «Концерн Електрон» він назвав грандіозним зрушенням у свідомості. Чи хтось міг тоді прогнозувати такий перебіг подій, що маємо нині?

— Можна було б прогнозувати щось, якби головною політикою держави, уряду, парламенту була економіка. Та цього досі не було, а тому «маємо те, що маємо», як каже наш Президент Леонід Кравчук.

А сьогодні приватизацію майже зупинено. І ми «зависли» — немає ринку цінних паперів, немає ринкової інфраструктури, і найголовніше, немає реальних реформ. Натомість — непослідовні й несподівані економічні маневри уряду, зокрема щодо приватизованих підприємств, які інколи просто-таки заганяють у безвихідь. Нині маємо вигляд білої ворони. І завжди є ті, хто хоче кинути в неї камінням. Це одвічна доля тих, хто надто вирвався уперед.

А щодо законності створення і діяльності товариства, то матеріали більш як 50 різного рангу комісій (Мінфіну, Головної податкової інспекції, Фонду державного майна, прокурорських аж до Генеральної прокуратури, СБУ та багатьох інших, які перевіряли все, в тому числі і звинувачення в сімейному протекціонізмі) склали п'ять пухких томів. І з таких тотальних перевірок жодних порушень законів чи зловживань не виявлено. Якби хоч частина того, що інкриміновано нам, підтвердилаєя, не було б ні нашого товариства, ні мене на цій посаді (до речі, виборній власниками-акціонерами). І тоді, коли б наша зустріч взагалі відбулася, то не в цьому кабінеті, а в казенному домі.

— До речі, про власників. Депутат Хмара однозначно стверджує, що акціонування в умовах колишнього СРСР мало на меті саме недопущення зміни власника. Тобто партійних функціонерів на тих, хто ці багатства створює. То хто ж сьогодні фактично є власником фірми? В кого контрольний пакет акцій?

— Так, ми розпочали акціонування ще у тодішньому Союзі, але викуповували вже у незалежній Україні — власником державної частини акцій був Фонд держмайна України. А власниками майна товариства є 57 тисяч акціонерів — працівників усіх наших заводів, а також ветерани праці, наші пенсіонери. Їм і належить контрольний пакет — 70 відсотків акцій. І щоб уже не було жодних недомовок, назву і частку, яка належить президентові, членам правління і директорові всіх підприємств АТ (близько 200 чоловік), — це аж 0,02 відсотка загальної кількості акцій. То кому ми передали власність? Хіба не тим, хто будував і створював «Електрон»?

— Тут щось негаразд з арифметикою, адже в статті наведено інші дані. Зокрема твердиться, що еліті товариства належать 24 відсотки акцій.

— Цю «арифметику» напам'ять знають і наші акціонери, і всі комісії. Зрештою, ми не раз і не два запрошували депутата Хмару особисто ознайомитися з усіма документами. Ми пішли б навіть на порушення і допустили його до комп'ютерних даних обліку акціонерів, щоб він на власні очі переконався, що це справді так, що у нас немає жодних «засекречених акціонерів». Користуючись нагодою, хочу, Степане Ільковичу, ще раз повторити наше запрошення. Бо якось не по-людськи виходить, що спілкуємося лише через пресу.

— У статті чимало даних, які свідчать, що після приватизації флагман телевізоробудування опинився у прірві — на 78 відсотків проти 1990 року впали обсяги випуску продукції. Із статистикою важко не погодитися — це вагомий аргумент, чи не так?

— Так, у статистиці емоції зайві і недоречні. Але тоді, коли вона відображає реалії.

Що автор порівнює у статті? Насамперед, не зовсім співвідносні дані: випуск за економічно стабільний порівняно до нинішньої кризи 1990 рік — 1 мільйон 230 тисяч телевізорів — піковий результат за всі роки існування «Електрону». Чому не взято дані, скажімо, за 1991 чи 1992 рік? Я вже не кажу про невраховані економічні реалії: шалену інфляцію, розрив господарських зв'язків, хронічну нестачу матеріалів, параліч банківської системи тощо, тобто загальні біди усіх виробничників.

До того ж ті 138 тисяч телевізорів, що їх згадує автор як продукцію всього «Концерн Електрону», — це випуск лише одного (!) з телевізорних заводів товариства за півріччя. Щоб уже бути точним: за півроку виготовлено майже 242 тисячі телевізорів. Помилка — більш як на 100 тисяч. Але відсотки спаду набігають чималенькі, чи не так?

— А які реальні цифри?

— В Україні по кольорових телевізорах спад становить у середньому 70 відсотків порівняно до минулого року. В «Концерн Електроні» цей показник — майже 50 відсотків. Спад зачепив і державні заводи, і приватизовані. То чи приватизація винна? Чому в державному, пріоритетному і переважному секторі ще більш прикра ситуація?

Так, ми виготовляли понад мільйон телевізорів, третина яких йшла на ринки Східної Європи. Через об'єктивні причини ми їх майже втратили. Декотрі відгородилися митними бар'єрами (приміром, Польща),декотрі країни неплатоспроможні (Румунія, Болгарія), у Югославії (уже колишній) — війна. А саме там ми заробляли валюту для закупівлі імпортних кінескопів, матеріалів і комплектації — навіть тоді промисловість Союзу не могла нас забезпечити всім потрібним для виробництва мільйона телевізорів, а що вже казати про нинішні часи. Криза і спад у всій нашій економіці, але це — сумне виправдання.

Забігаючи наперед, скажу, що не менш дивні перетворення відбуваються у статті і з іншими «фактами». Автоматизована система проектування «Аполло» вартістю 2 мільйони 385 тисяч доларів раптом підстрибує у статті до ціни аж у 20 мільйонів доларів. Автор зводить її використання лише до копіювальних робіт. Але завдяки лише її унікальним можливостям (у СНД жодна фірма не має її аналогів) спроектовано і виготовлено тільки за рік п'ять прес-форм для нових моделей телевізорів. Для порівняння: звичайним способом одну (!) прес-форму виготовляють за рік-півтора.

А що далі — то більше. Внутрішні борги між одним підприємством АТ і одним техноторговим центром дивовижно зросли до 4 мільярдів карбованців. Та сумарна заборгованість всієї техноторгової мережі (а це понад 400 торгових і сервісних підприємств) навіть за найскрутніших моментів розвалу міжбанківських зв'язків не перевищувала 1,8 мільярда карбованців. Отож і тут, вибачайте, до істини далеко.

— А як бути з іншими наведеними прикладами — проїдання державних кредитів, уникання сплати податків до бюджету?

—Так, ми брали державні кредити, але тільки під виробництво, для реконструкції заводів і, нарешті, для поповнення обігових коштів. Адже індексація основних і обігових засобів (яку як подарунок чи приховану дотацію від уряду отримують державні підприємства) не поширюється на приватизовані. У нас тільки проголошено рівність усіх форм власності, а насправді...

АТ «Концерн Електрон» якщо і бере кредити під виробництво, то завжди їх справно повертає. Не проїдає, не «жиріє від надприбутків», а тяжко цей прибуток заробляє. Влучно висловилась одна з газет — важко приватно робити телевізори в країні, в якій важко приватно пошити чоботи.

— Але ж ви не заперечуватимете факт, наведений народним депутатом, що АТ «Концерн Електрон» звернулось і отримало від уряду нечувані пільги зі сплати податків і акцизного збору? То вже не жарти — державний бюджет.

— І нам було не до жартів. Рішення уряду протягом року мали переважно конфіскаційно-податковий характер. Хто міг подумати, що на телевізори введуть акцизний збір — 20 відсотків вартості? Та ще й стягнуть його заднім числом? Хіба це монопольний чи надрентабельний товар? Мало того, цей збір стягували, як і ПДВ, ще до реалізації товару. Тільки-но виготовив, здав на склад — і вже плати. З чого? Сам депутат наводить приклад, що деякі заводи через брак оборотних коштів у червні стояли 20 днів (насправді — тиждень). Куди ж ці кошти поділись? Вилучені на сплату акцизу. Підприємства в один день залишилися без обігових коштів. А введення попередньої оплати за товар? З кого нам її брати? З населення? Нонсенс! Але так було...

Згодом в уряді схаменулись, і нам надали відстрочку в платежах. Потім акциз на телевізори було скасовано зовсім. Але за весь час дії постанови, навіть неправомірної, платити треба. І ми оплатили все, до карбованця.

А Степан Ількович відстрочку називає нахабним і безсоромним пограбуванням держави. Які податки отримала б держава від зупинених підприємств? Хоч і з відстрочкою, та всі податки було сплачено, і за рік загалом до бюджету перераховано понад 87 мільярдів карбованців. Отже, про які завдані державі збитки мовиться?

А насправді збитків зазнають виробники через непродумані, квапливі рішення уряду. Та хто їх рахує? Хто за це в нашій державі відповідає? А нам доводиться самотужки виборсуватись із усіх кутів, у які заганяє нас криза в економіці і отакі рішення... І з нас є кому спитати — це роблять наші акціонери.

— Але ж у статті наведено приклади просто-таки царської щедрості АТ «Концерн Електрон»: товариство створює різні СП, а потім роздає акціонерне майно.

— Коли б ми так розпоряджалися майном, то як би воно примножувалось і давало прибутки?

Наше АТ «Концерн Електрон» — це транснаціональна компанія із власністю, що працює майже в усіх країнах СНД і Східної Європи. Прибутки від її діяльності ідуть в Україну, в тому числі тверда валюта. Так, ми входимо з майном у створювані АТ чи СП і в Україні, і за її межами, але без передавання будь-кому прав на володіння ним. І навіть якщо котрусь із цих спільних структур ліквідують чи реорганізують, акціонерне майно залишається недоторканним. Навпаки, товариство отримує належну йому частку, ще й з наробленим прибутком для акціонерів.

А от прикладів, коли наше майно хочуть вирвати з АТ, є чимало. Наприклад, таке було з московським техноторговим центром «Електрон», що його керівництво намагалося тишком-нишком повторно приватизувати. Дали по руках, відстояли. Такі зазіхання на власність акціонерів мають місце також у Курську, в Курчатові. Судимося, відстоюємо — майно акціонерів просто так, на дурничку, нікому не віддамо, інакше гріш нам ціна.

Нині маємо прецедент і в себе вдома: на Львівському заводі кольорових телевізорів (ЛЗКТ) вчинено спробу відторгнення майна цього дочірнього підприємства «Концерн Електрону» і створення на його основі нового акціонерного товариства.

Зрештою, я міг би відповісти з документами в руках на кожен із закидів і звинувачення, але ради Бога, скажіть, як це зробити в газеті? В статті помилкових тверджень стільки, що для спростування і половини газетного номера забракне. Тим більше що всіх їх уже давно перевірено. Висновки усіх найкомпетентніших комісій депутатові відомі. Він з ними не погоджується — це його право. Але для чого публічно, та ще й із сумнівними доказами, клеїти ярлики — грабіжники, мафія і т.ін.

На захист кого стає депутат? Які методи схвалює, подаючи їх за зразок?

Я вже згадував спробу незаконного захоплення майна ЛЗКТ «Електрон». Не без участі деяких місцевих політиків, та й особисто самого Степана Ільковича, ініціатори відторгнення пішли шляхом цілковитого нехтування законів і майнових прав акціонерів. 9 листопада 1993 року виконком Залізничної районої Ради Львова на вже приватизованому майні «Концерн Електрону» реєструє нове АТ ЛЗКТ «Електрон-Рясне» — без згоди і відома решти акціонерів, без найменшого натяку на викуп чи інше врегулювання майнових питань. Ніхто не заперечує права колективу на вихід з АТ. Але ж є нормальний, цілком законний і цивілізований шлях — викуп чи оренда за згодою загальних зборів, щоб не постраждали майнові інтереси усіх 57 тисяч акціонерів.

Наші акціонери в результаті такого відторгнення заводу можуть втратити до 30 відсотків своєї власності. Чи можуть служити зразком дотримання законності дії державного органу?

— Як відреагували акціонери на ці події?

— Позачергові загальні збори акціонерів АТ «Концерн Електрон» розцінили цей акт як безпрецедентне зневаження прав власності громадян, закріплених законами України, як неприпустимий вияв беззаконня і чиновницького свавілля.

Ми повірили політикам, першими зробили крок до ринкових реформ. Дали нашим працівникам власність — те, що всі обіцяли, але ніхто не давав. І тепер розплачуємося, бо нині багатьом не до вподоби незалежність приватизованого підприємства. Акціонери звернулися до Президента України і Голови Верховної Ради, Кабінету міністрів і Генеральної прокуратури з клопотанням скасувати незаконні рішення місцевої влади і притягнути до відповідальності причетних до незаконної реєстрації службових осіб. Звернулися також до Держарбітражу з позовом відмінити незаконне рішення.

— З ваших слів складається враження, що в «Концерн Електроні» все гаразд. Але ж диму без вогню не буває...

— У нашій, як часто кажуть, «електронівській імперії» є все, в тому числі і безгосподарність, безвідповідальність і просто нехлюйство, є і свої, скажу відверто, злодії. Наші опоненти у «викриттях» часто посилаються на матеріали ревізійної комісії «Концерн Електрону». Але чия ж це комісія? Ким створена? Нами ж, для захисту нашої власності. Ревізії і перевірки вона здійснює за нашими ж поданнями! Та чомусь про це наші опоненти не згадують і цим нам ще й «колють очі»!

Проте часто факти, виявлені ревкомісією, подають як «грізний компромат» на тих, хто... ці факти виявив. Між іншим, ревізійна комісія підпорядкована не правлінню АТ, а лише найвищому органу — загальним зборам акціонерів.

— Чим нині живе «Концерн Електрон»?

(Закінчення на 6-й стор.).

Продиктовано в номер

«Преса України» не згоріла

Журналісти київського видавництва «Преса України», йдучи ранком 25 січня на роботу, захвилювались, побачивши велику кількість пожежників та задимлений двір. Та, як з'ясувалося, згоріли лише відходи, які зберігалися у підвалі газетного цеху видавництва — картонні труби, на яких був колись намотаний газетний папір. Пожежа виникла приблизно о 2-й годині ночі, а об 11-й ранку її уже ліквідували. Залишилася лише сильна задимленість приміщень. Як повідомив головний інженер видавництва Дмитро Вознюк нашому кореспондентові, збитків від пожежі у видавництва — майже ніяких, газети виходитимуть, а для з'ясування причин пожежі створено комісію, яку він і очолив. Пожежники з міського управління протипожежної охорони, викликані за тривогою, швидко допомогли місцевим ліквідувати вогонь.

ЛПУ не блокується ні з ким

Про це заявив лідер Ліберальної партії України, колишній радник Президента Ігор Маркулов на прес- конференції у Донецьку.
Він нагадав програму лібералів на наступних виборах нового парламенту, підкресливши, що не має наміру висувати свою кандидатуру до вищого законодавчого органу держвлади України.
Відповідаючи на запитання журналістів, Ігор Маркулов наголосив на тому, що ЛПУ не сподівається на підтримку під час наступних виборів з боку лібералів інших країн. Ліберальна партія України повністю підтримує профспілковий рух. Ігор Маркулов заявив також, що майбутнє України — це максимально соціально орієнтована ринкова економіка.

Голова Ради — людина року на Волині

Голову Волинської обласної Ради народних депутатів Бориса Климчука названо людиною 1993 року на Волині. Це визначило традиційне опитування, яке проводилось серед редакторів, політичних оглядачів масових видань області, акредитованих на Волині кореспондентів республіканських газет, радіо і телебачення.

Своя рука — владика

На утримання органів виконавчої влади цього року передбачається виділити з бюджету 3 трильйони 130 мільярдів 300 мільйонів карбованців. Це, до речі, на 388,1 мільярда карбованців менше, ніж торік: на 30 відсотків зменшується чисельність центрального апарату, і на 19 відсотків — штати місцевих органів виконавчої влади. Для порівняння скажемо, що на утримання Верховної Ради України виділяється 374 мільярди 400 мільйонів карбованців.

Спорт

Лише результати

Баскетбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Чоловіки. «Будівельник-Анаконда» — «Київ-Баскет» — 90:86, 101:65, «БІПА-Мода» — ЦСК ЗСУ-«Газда» — 109:74, 90:69, «Перспективний» — «Корабел» — 87:108, 76:91, «Дніпро» — «Спартак» — 77:84, 65:74, «Динамо» — «ТІІТ» — 91:133, 91:115, «Азовмаш» — «Шахтар» — 88:116, 80:82.

Хокей. Регулярний чемпіонат МХЛ. «Строїтель» (Караганда) — «Сокіл» (Київ) — 1:5, «Металург» (Новокузнецьк) — «Сокіл» — 4:2

Будьте знайомі

Заповідник фермера

Незвичне діло задумав Олександр Ільман, мешканець села Вершина Друга Куйбишевського району — створює лісосад. Великий природолюб і знавець рослинного й тваринного світу, він тримає цілу птахоферму. Яких тільки птахів у нього немає! Цесарки, павичі, уральські гуси, голуби кількох порід, папуги... А скільки курей! Золотисті падуани, світла і темна брама, голландські білочубі, шовковисті білі...

Свого часу Олександр Миколайович працював у мисливському господарстві, чимало подорожував, обійшов пішки майже весь Союз. Та за станом здоров'я довелося облишити улюблену роботу, повернувся до рідних місць. Почав розводити рідкісних птахів. Замало цього йому здалося. І взявся він за лісосад. На шкілку-розсадник перетворилася присадибна ділянка Олександра Ільмана.

А як став фермером, заволоділа ним велика мрія — створити не просто дендрарій, а куточок заповідної природи.

Угіддя фермерського господарства «Фогель-рейх» («Пташине царство») немалі — 85 гектарів цілини та 25 гектарів ріллі. Орна земля потрібна, щоб вирощувати корми для рідкісних птахів, яких Ільман мріє мати десь 100 видів.

20 гектарів — степово-байрачна цілина з первісною рослинністю. 25—30 гектарів Олександр відводить під дендрарій. Частину фермерського наділу займе шкілка—розсадник рослин і рідкісних плодових дерев. Нині натураліст висадив понад дві тисячі дерев і кущів — разом 80 видів лікарських декоративних і їстівних порід.

Угіддя мають статус ландшафтного заказника місцевого значення. З часом стане заповідником. Відповідні документи і дозвіл в Олександра Ільмана є.

Наділ фермера розташований на околиці Вершини Другої. Мальовниче місце. Частина балки Чумачки, Вовчий Яр, ставочок. У лісосаду натураліст влаштовує годівниці для фазанів і куріпок. Дай Боже, щоб мрія Олександра Ільмана здійснилася.

Костянтин ПРИЧИНЕНКО.
Запорізька область.

Хобі

Душа інженера

Військово-історична мініатюра — предмет захоплення викладача департаменту автоматики Кіровоградського інституту сільськогосподарського машинобудування Володимира Крутоуса. Це заняття змусило його досконало вивчити питання відродження української нації, її культури, звернутися до історичних витоків козацтва, перечитати праці відомих істориків на цю тему. Результатом стали дрібні роботи відповідного характеру, що відображають традиції наших предків.

Матеріалом для мініатюр слугують звичайні нитки, клей, фарби, жерсть, дерево, пенопласт, які під вправним різцем набувають пластичності та виразності. І оживають в руках умільця дивовижні історичні персонажі — гетьмани, кошові, писарі та рядові козаки, які прославили український народ.

На знімках Ігоря ДЕМЧУКА (Укрінформ): Володимир Крутоус; нові мініатюри з його колекції.

Повертаючись до надрукованого

«Мак Рубі»: слідство триває

Більш як рік тому ми повідомляли про арешт французькими властями шести моряків-чорноморців, підозрюваних у вбивстві восьми африканців, які таємно проникли на теплохід «Мак Рубі», аби «зайцями» перебратися до Європи. Нещодавно з Гавра до Одеси повернувся голова комітету Морської профспілки Анатолій Соснін, який розповів про долю заарештованих: усі шестеро моряків утримуються в різних французьких в'язницях, поміж собою не спілкуються. Кожен — у двомісній камері разом з французьким підслідчим. Тільки капітан теплохода перші півроку утримувався в одиночці. Умови утримання, як для в'язниці нормальні. Судовий слідчий мадам Лапорт, яка веде справу, повідомила, що одного з матросів, очевидно, незабаром звільнять з-під варти.

А як решта? І сьогодні, хоч минуло більше року, запитань навколо події на «Мак Рубі» більше, ніж відповідей, вважає А.Соснін. Суперечливими в багатьох позиціях виявилися показання єдиного свідка африканця О.Кінголі. Надзвичайно дивує роль власника невеликої фірми в Гаврі, Лапотинського, росіянина за походженням, який одразу після затримання членів екіпажу одержав дозвіл на розмову з ними і всіляко умовляв дати «потрібні» показання, обіцяючи заступництво поліцейського комісара.

Скільки триватиме слідство і коли, нарешті, французьке правосуддя скаже останнє слово? Відповіді на ці запитання сьогодні немає.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Освіта

Прелюдія страйку?

Несприятлива екологічна ситуація на Донеччині, галопуючі ціни призвели до зубожіння вчительства. Школи вкрай перевантажені, працюють у 2—3 зміни. Понад 40 відсотків дітей страждають на шлункові захворювання. У школах майже не лишилося вчителів-чоловіків...

Ці та інші факти навели під час прес-конференції представники донецької освітянської делегації, що приїхали «шукати правди» у столичних кабінетах влади...

Серед їхніх вимог, зокрема, поновлення дії статті 52 Закону «Про освіту», виконання статті 56 цього ж документа а тій частині, де йдеться про виділення на освіту не менше 10 відсотків бюджету, і заробітну плату працівників освіти, яка не повинна бути нижчою від заробітної плати працівників промисловості.

— Конструктивного діалогу не вийшло, — такий підсумок «ходінь», за словами А.Горшкової, заступника голови Донецької обласної координаційної ради з захисту соціальних інтересів освітян.

Що далі? Страйк?

Наталя ВІДНЕНКО.
Київ.

Ініціатива

Купуйте солодкі акції!

Колективні сільськогосподарські підприємства північних районів Луганщини утворили акціонерне товариство відкритого типу «Цукор». 60 відсотків акцій належатимуть засновникам, решту можуть придбати всі бажаючі.

Кошти підуть на будівництво першого в області цукрового заводу. Щодобово підприємство перероблятиме 1.500 тонн цукрових буряків, за рік випускатиме 18 тисяч тонн цукру. Нормативний строк проектування та будівництва заводу — 58 місяців.

Слід відзначити сміливий крок селян. У час, коли багато хто обмежується лише боротьбою за сьогоднішнє виживання, тут думають і про те, що буде на нашій землі через п'ять років, у майбутньому.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганськ.

Контакти

З «Прем'єром»!

На запрошення обласного відділу у справах молоді та спорту в Чернівцях побувала делегація Молодіжного Європарламенту. Вона ознайомилася з діяльністю молодіжних організацій Буковини, домовилась про співробітництво. Представники Європарламенту, враховуючи зацікавленість буковинської сторони, дали згоду на друкування в Чернівцях міжнародного молодіжного журналу «Прем'єр». У першому номері цього часопису передбачається вмістити матеріали про Україну та Буковину. Журнал сприятиме зміцненню молодіжних зв'язків між країнами Європейського регіону.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

У партіях і рухах

Реакція на вибори президента Криму

Демократичне об'єднання «Україна» прийняло заяву у зв'язку з виборами президента Республіки Крим. Понад 40 громадських організацій і партій демократичного спрямування виступили проти, як вони вважають, антиконституційних виборів президента. Вони «обурені потуранням Президента України і Верховної Ради України кримській партократії», називають винуватців того, що сталося, — голову Верховної Ради Криму Миколу Багрова, представника (нині — колишнього) Президента України в Севастополі Івана Єрмакова. Об'єднання «Україна» шкодує, що представники кримськотатарського народу, прийнявши рішення про участь у виборах президента Криму, фактично зайняли позицію, яка «веде до самознищення» кримськотатарського народу. «Україна» прогнозує зростання напруженості у Криму внаслідок обрання президента, конфліктні ситуації.

Українська республіканська партія прийняла аналогічну заяву: до влади на півострові рвуться «профашистські, проімперські шовіністичні сили, які намагаються відірвати Крим від України», чим ставиться під загрозу життя й безпека багатонаціонального регіону, готується новий Карабах. УРП пропонує скасувати закон про вибори президента Криму, негайно призначити в Криму представника Президента України, вжити надзвичайних заходів для наведення порядку в регіоні та притягнення до відповідальності винних у дестабілізації кримської ситуації.

Прийняв відповідну заяву і центральний провід Народного Руху України. Президентові, говориться в ній, вже другий рік не вистачає рішучості виконати Закон України про представництво Президента України в Республіці Крим. Політика Президента, спрямована на умиротворення сепаратистських сил, зазнала повного краху. Подальше зволікання з рішучими діями в Криму може призвести до збройного конфлікту. Центральний провід НРУ вимагає негайно привести законодавство Криму у відповідність з українським, анулювати вибори президента Криму, заборонити діяльність «сепаратистських на фінансованих з-за кордону організацій» у Криму.

Рубльова зона не схожа на манну небесну

Таджикистан увійшов у нову рубльову зону з тією швидкістю, з якою голодний мчить до тарілки з супом, а спраглий — до джерела води. За лічені три дні республіка розпрощалася зі старим радянським рублем і ввела в обіг російські банкноти, оголошені з 8 січня єдиним платіжним засобом.

Обміну грошей як такого не було. Усі «дерев'яні», що були в людей, було запропоновано покласти до ощадбанку, а раптом він колись поверне те, що вкладено. А кількість нових російських рублів, одержаних кожним громадянином, було обмежено розміром зарплати, пенсії, стипендії, допомоги через безробіття тощо, але не більш як 60 тисяч на місяць. Решту буде перераховано на рахунки у тих же ощадкасах. На жаль, для багатьох навіть не потрібні будуть такі послуги, адже середня зарплата в Таджикистані становить приблизно 20 тисяч рублів.

Обмеження у виплаті готівки продиктовані двома обставинами: нестачею коштів у самого Національного банку (на обіцяні Росією 120 мільярдів рублів особливо не розгуляєшся: їх треба розтягнути на півроку). А по-друге, побоюванням, щоб ці гроші не попливли до сусідніх держав СНД або назад, до Росії, або ж не «осіли» в панчохах громадян. Схоже, цієї небезпеки уникнути так і не вдалося. Ленінабадська область є прикладом цього: з виданих

Подробиці

тут на руки 1,6 мільярда російських рублів до банку повернулося всього лише 36 мільйонів.

Багато хто ставить питання: що буде, коли Таджикистан достроково використає всю виділену йому готівку? Знову звертатися з чолобитною до Москви?

Як визнав прем'єр Абдужаліл Самадов, існує ще багато нерозв'язаних проблем щодо інтеграції до рубльової зони. І найголовніша — зволікання з проведенням безготівкових платежів. Через це уже потерпає національна економіка. Це ставить під удар стратегічний задум батьків реформи: відродити з допомогою російського рубля втрачені зв'язки з підприємствами СНД, насамперед з Росією, і на цій основі оздоровити економіку.

Та Бог з ними, зі стратегічними задумами. Як переживають реформу прості люди? Бабуся, котра стояла попереду мене в черві по хліб, поскаржилася:

— Моєї пенсії— 12,5 тисячі рублів — вистачає на 2 кілограми вершкового масла. А після того, як заплачу за квартиру, газ і світло, того, що залишиться, вистачить на півтора кілограми масла. Тому я відкладаю гроші на хліб, картоплю, моркву... Одне слово, купівлю масла щоразу відкладаю до кращих часів.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

Точка зору

Не все так просто

Нині в кулуарах парламенту України, та й не лише там, точаться суперечки: чи можна вважати тристоронню заяву про знищення ядерної зброї міжнародним договором? І чи потребує він ратифікації? Наш кореспондент зустрівся з народним депутатом С.Головатим, одним із співавторів Закону про міжнародні договори України. Ось його думка:

— Президентська команда постійно через засоби масової інформації намагається переконати, що тристороння заява президентів України, США і Росії — це документ на розвиток постанови Верховної Ради про ратифікацію Договору СТАРТ-1. Президент Леонід Кравчук і міністр закордонних справ Анатолій Зленко заявили, що заява не підлягає ратифікації, бо це, мовляв, не договір. Роблячи це свідомо чи несвідомо, вони вводять таким чином людей в оману. Бо в Законі про міжнародні договори України, прийнятому в грудні минулого року, сказано, що міжнародним договором є будь-який документ, підписаний уповноваженими та від держави особами. Підкреслюю — будь-який документ, незалежно від його назви: угода, договір, протокол, нота, заява, декларація і т. ін. Заява, підписана главами трьох держав, неодмінно є міжнародним договором. Але за змістом він неновий і стосується тих ядерних ракет, проблему яких урегульовано Договором СТАРТ-1, що його Верховна Рада вже ратифікувала, додавши 13 застережень.

Ця заява є дотичною до Договору СТАРТ-1, тому її слід розглядати як документ на виконання постанови Верховної Ради про ратифікацію СТАРТ-1. Але парламент має повне право порушити питання про те, чи підписання цієї заяви Президентом України цілком відповідає вимогам, визначеним Верховною Радою під час ратифікації Договору СТАРТ-1. Якщо з'ясується, що такої відповідності немає, тоді парламент може зробити висновок: Україна не є стороною, зобов'язаною виконувати положення цієї заяви. Бо обов'язки на нашу державу покладено Договором СТАРТ-1, який матиме чинність для України лише тоді, коли відбудеться обмін ратифікаційними грамотами.

Записала **Катерина КІНДРАСЬ.**

Проблеми

Аж до ліквідації державності

60 відсотків громадян Молдови висловились під час останніх соціологічних опитувань за участь республіки у СНД аж до ліквідації її державної незалежності. Офіційний представник Президента Молдови В.Чуботару охарактеризував ці настрої як «колосальну небезпеку для держави». Він сказав: «Події останніх трьох років розчарували людей, вони втратили віру у свої сили й шукають порятунку на стороні... Безвихідь, яка настала зараз, штучно створювалась урядами М.Друка і В.Муравськи». Національний же склад, що існує в Молдові, не дозволяє будувати державність за етнічним принципом, додав при цьому президентський представник.

Справи бізнесові

Нудьгувати не випадає

Пам'ятаю, років п'ять тому, щоби купити в Софії львівський телевізор «Електрон Ц 380Д», треба було ще задовго до відкриття ЦУМу займати чергу спочатку на вулиці, а потім — усередині і, якщо пощастить, ввечері всією сім'єю ви дивилися чудову «картинку». Серед болгарів попит на ці телевізори був настільки великий, що навіть 120-тисячних поставок на рік не вистачало. Однак з минулого року кон'юнктура на болгарському ринку різко змінилася.

«Нині тільки ми продаємо тут, так би мовити, колишні радянські телевізори, — каже представник львівського акціонерного товариства «Концерн Електрон» в Софії Роман Падус. — З 1986 року при появі в Болгарії «Електронів Ц 380Д» російські «Рубіни» та «Темпи» почали зникати. Власне, вони ніколи не могли «тягатися» з нами. Інша річ — апарати відомих західних і далекосхідних фірм. Ось чому нині нам довелося поступитися. Але скажу відверто — кожний товар має свого покупця».

Так вважає й Копрінка Янкова, завідуюча фірмовим магазином-сервісом «Електрону» в одному з мікрорайонів Софії. Нудьгувати їй ніколи. Передбачалося, що за минулий рік у Болгарії буде продано 20 тисяч «Електронів» різних моделей. Звичайно, це не рекордні 120 тисяч, але й часи нині не ті. Якщо раніше все узгоджувалося в межах торгового взаємообміну між СРСР та НРБ і в умовах дефіциту не було ніяких проблем зі збутом, то тепер треба самому боротися за ринок. Мені здається, що львівські телевізори — це єдиний у Болгарії побутовий товар, який гідно представляє незалежну Україну.

— Хоча марка «Електрону» тут відома, — каже Роман Андрійович, — але її треба постійно підтримувати. Кожну партію телевізорів перед тим, як продати, ретельно перевіряємо на стендах. Організували мережу сервісів, яка охоплює всі регіони країни, видаємо свої гарантійні картки. Отримуємо дуже мало рекламацій. Словом, ринок не втрачаємо і чекаємо кращих часів.

Зазначу, що наше представництво вже працює самостійно, а не, як раніше, під дахом колишніх радянських зовнішньоторгових організацій. У квітні 1992 року за дорученням львівського концерну пан Падус зареєстрував у Софії фірму «Елпо Електрон» як юридичну особу і тепер розраховує тільки на свій, генерального менеджера, досвід, контакти, ринковий нюх. Торік львів'яни заснували у Пловдиві ще й спільне українсько-болгарське підприємство «Елкам», яке постачає концернові технологічне устаткування на світовому рівні. В офісі представництва «Електрону» в Софії працює кілька чоловік. Роботи багато — переговори, відрядження, зустрічі. Проблеми? Є, звичайно. Ось деякі болгарські фірми забарилися з переказом грошей. «Будете судитись?» — питаю. «Можливо, — відповідає Роман Андрійович. — Треба ж захищати свій бізнес». Зауважте, він каже «свій бізнес». Як і всі працівники АТ «Концерн Електрон», і Падус має там свої акції.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Фотофакт

Холодна сибірська зима зненацька заскочила жителів російського міста Чити. Через геть застарілі або зіпсовані комунікаційні системи в багатьох будинках обласного центру нема тепла, газу, води. Людям доводиться, як ось цьому пенсіонерові, коротати ночі біля електроплити. Невтішне становище склалося й у Владивостоці, де через заборгованість електростанцій постачальникам палива доводиться відключати електроенергію в житлових масивах. Дивовижно, але знавці запевняють, що знайома досі лише з фільмів «буржуйка» в Росії нині — один з найдефіцитніших товарів.

Фото ІТАР—ТАРС.

Власкори повідомляють

Снігова людина так би не вчинила

У Киргизстані народився ще один вид поборів. 500—1000 сомів з власника і від 2000 до 5000 сомів з машини, що везе з інших держав овочі та фрукти, вимагають деякі співробітники дорожньо-експлуатаційних служб за розчищення дороги від снігу. Навмисне розчищають трасу лише для проїзду в одну колію, шляховики тим самим створюють ситуацію, коли досить зупинитися одній машині, щоб утворилася пробка. Тому водіям доводиться розкошелюватися на «мзду». Хто її не дасть, ризикує застрягти на гірському перевалі на чималий строк.

Представникам місцевої влади, звичайно, не до наведення порядку — вони вирушають у подорож через перевал в супроводі потужних «Уралів» — тягачів.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Продиктовано в номер

Щоб товаришувати і добре торгувати

Питання зміцнення й розширення економічних зв'язків України та Литви обговорювалися під час зустрічі Президента Л.Кравчука з Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки в нашій державі Р.Рамошкою. Зокрема, мова йшла про банківську діяльність і про торгову угоду на цей рік.

Литовський дипломат передав Л.Кравчуку офіційне запрошення від Президента А.Бразаускаса відвідати Литву. Також стало відомо, що поїздку до Вільнюса заплановано на 8—9 лютого.

Коли визначиться народ?

Рада Безпеки ООН закликала супротивні сторони в Афганістані «негайно припинити воєнні дії і розпочати процес створення уряду національної довіри, щоб його підтримав би увесь афганський народ». До Кабула найближчим часом буде надіслано спеціальну місію Генерального секретаря ООН для «опитування широкого кола керівників країни, щоб з'ясувати найбільш оптимальний варіант врегулювання ситуації в країні».

На цей раз не пощастило

Невдалим виявився запуск 63-ї європейської ракети- носія «Аріан», виконаний з космодрома Куру у Французькій Гвіані. За кілька хвилин після старту відмовив третій ступінь ракети, проте фахівці ще остаточно не визначили, чому сталася аварія. «Аріан» мала вивести на орбіту перший турецький супутник зв'язку «Тюрксат-1А» і апарат Європейської організації супутникового зв'язку.

Буває й таке

Президія Ради Міністрів Білорусі прийняла відставку глави правоохоронного відомства країни генерал- полковника В.Єгорова. Причиною цього стали події, пов'язані з арештом у Мінську 15 січня громадян Литовської Республіки М.Бурокявічюса та Ю.Ярмалавічюса, котрих Вільнюс звинувачує у спробі державного перевороту.

Туреччина сприяє мирним домовленостям

В Анкарі тривають турецько-ізраїльські переговори, на яких обговорюється питання близькосхідного врегулювання, а також регіональні і світові проблеми, шляхи розвитку економічного співробітництва обох держав. Під час зустрічі Президента Ізраїлю Е.Вейцмана і Президента Туреччини С.Деміреля сторони наголосили, що вони докладатимуть усіх зусиль, щоб якомога швидше на Близькому Сході запанував мир.

Чи радісний воєнний успіх?

12 населених пунктів у Кельбаджарському районі звільнені азербайджанськими військами протягом минулих двох діб. За повідомленнями представника Міністерства оборони Азербайджану, підрозділи азербайджанської армії крім того контролюють важливі стратегічні висоти, що з'єднують міста Кельбаджар і Агдере.

Новий міністр — «нові вітри»

Президент США Б.Клінтон висунув кандидатуру першого заступника міністра оборони країни У.Перрі на посаду глави американського військового відомства. Якщо сенат затвердить цю кандидатуру, то У.Перрі замінить на цій посаді Л.Еспіна, котрий в грудні минулого року подав прохання про відставку. Відомо, що кандидат на посаду міністра оборони США — прихильник створення новітніх видів озброєнь і відстоює впровадження великих оборонних програм і зокрема будівництва підводних човнів та літаків-невидимок «Стелс».

Обіцянки російського міністра

«Росія готова протягом року надати значну підтримку розвитку реформ і демократії в Киргизстані», — заявив глава російського зовнішньополітичного відомства А.Козирєв під час перебування в Бішкеку. Він також привіз особистого листа Б.Єльцина Президентові Киргизстану А.Акаєву. А.Козирєв має намір обговорити з киргизстанським керівництвом питання розвитку двосторонніх відносин та становище так званого російськомовного населення.

Колонка власкора

Їдеш через Буковину — плати

Сесія Чернівецької облради прийняла рішення про встановлення місцевого збору з автотранспорту, що прямує через область за кордон. Відтепер громадяни України, а також іноземці мають сплачувати відповідне мито. Номінальна вартість сертифіката на право проїзду (для туристів) становить п'ять мінімальних зарплат. З юридичних осіб беруть таке мито: за легковий автомобіль — 10 доларів США, мікроавтобус — 20, автобус — 50, вантажний автомобіль — 5.

Місцевий збір не поширюється на гостей, організації, які доставляють гуманітарну допомогу, жителів області, громадян, котрі їдуть у службове відрядження, на лікування чи спортивні змагання. Виручені кошти підуть на утримання автошляхів, обладнання митниць тощо.

Зрубати через 120 років

З огляду на те, що в області почастішали випадки безладного вирубування букових лісів, представник Президента України Іван Гнатишин своїм розпорядженням встановив вік рубки дерев цієї цінної породи. Відтепер лісівники мають право заготовляти деревину лише з буків, що досягли 100 — 120 років.

Тривога у стані знахарів

В області створено комісію з питань народної медицини і нетрадиційних методів лікування. Вона покликана контролювати діяльність тих, хто займається цілительством, причому її функції поширюватимуться як на місцевих, так і заїжджих знахарів та екстрасенсів. Комісія даватиме їм дозвіл на масові сеанси лікування, стежитиме, щоб це не завдавало шкоди здоров'ю громадян. Водночас вона дбатиме про обдарованих місцевих цілителів, на яких завжди була щедрою Буковина.

Немовля з пробірки

В одному з чернівецьких пологових будинків уперше в медичній практиці області народилася дитина від штучного запліднення, методику якого розробив кандидат медичних наук Григорій Рибак. Методика істотно відрізняється від знаних у світовій практиці, зокрема, тим, що передбачає спеціальну обробку еякулята, а також біопсихологічний вплив на пацієнтку.

У безплідних жінок з'явився шанс пізнати радість материнства, оскільки новатор вирішив відкрити власну клініку.

Пам'ять не тільки в серці

Пам'ятники найвидатнішим синам Буковини будуть проектуватися і споруджуватися на кошти місцевого бюджету — таке розпорядження видав представник Президента України в Чернівецькій області.

До цього часу в Чернівцях немає пам'ятника зачинателю красного письменства в нашому краї Юрієві Федьковичу, класикові румунської літератури Міхаю Емінеску... Так сталося передусім тому, що зведення монументів було клопотом громадськості. А ця ноша для неї заважка.

Передбачається, що одним із перших буде відкрито пам'ятник славному піснярені Володимиру Івасюкові. Робота над цим монументом у Кіцмані вже ведеться.

Ось такі Хохлачі

У Канаді створено товариство з надання матеріальної підтримки Чернівецькому держуніверситетові імені Юрія Федьковича. Колишні вихідці з Буковини (а саме вони взялися за цю справу) вирішили оснастити вуз комп'ютерами та комунікаційним устаткуванням.

Нещодавно товариство передало університетові 20 тисяч канадських доларів, які офірували йому уродженці Буковини Іван та Ярослав Хохлачі. До речі, ця родина підтримувала матеріально й Києво-Могилянську академію.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

«Електрон»: приватизація...

(Початок на 3-й стор.).

— Боремося за виживання. Це нелегко, коли карбованець не працює, коли економіка країни здригається від непередбачуваних декретів, які в нокаут звалюють виробників.

Ми не раз падали, але підводилися власними силами, і навіть більше — йдемо вперед. Коли кажуть «Електрон», то мають на увазі лише телевізори. А ми — багатопрофільне підприємство: системи супутникового телебачення, автомобільна електроніка, різноманітна електропобутова техніка і складна радіоелектроніка. Чи легко за рік цілком оновити всю номенклатуру продукції? Ми не просто оновили, а запустили в серію нові моделі, яким за своїм технічним рівнем і сервісними можливостями немає рівних в СНД. Вони конкурентоспроможні і на зовнішньому ринку, а це — валюта державі.

«Електрон» з власної волі взяв на себе ще одну важку ношу — розробив, втілює і навіть сам фінансує національну програму «Український телевізор». Це великомасштабна програма розвитку всієї української радіоелектронної промисловості. Чому за це взялися? «Концерн Електрон» був і лишається у своїй галузі головним розробником нових технологій, вузлів, матеріалів і компонентів, володіє унікальною за своїм потенціалом науково- дослідною базою, яка працює для усіх телевізійних і радіотехнічних заводів України.

— У полеміці довкола «Концерн Електрону», напевно, ще буде зламано чимало списів. Яке майбутнє, на ваш погляд, чекає акціонерне товариство?

— Головне — приватизоване підприємство день у день доводить свою життєздатність. Приватизація, якщо ми справді прагнемо реформ, неминуча. Ті, хто це розуміє, — фахівці, політики-реалісти, урядовці, потенційні зарубіжні інвестори, — уважно вивчають наш досвід. Конфлікт довкола електронівської власності вони не вважають локальним, розуміють його ширше: вирішується доля економічних реформ, їх правових гарантій в Україні взагалі, а разом з тим — і доля її незалежності.

Віримо — реформи рушать. І власність електронівців ще запрацює так, як планували на початку акціонування. З Рибинком чи без Рибинка — це аж ніяк не істотно. Будуть інші, котрих оберуть. Головне, що вона обов'язково запрацює. Наші працівники вірять, що переможе закон, який захистить їхнє майбутнє — їхні акції і власність, яку успадкують діти, онуки і правнуки.

Розмову вела Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Коментар

Не вплутуйте виробництво в політику

Ситуація в акціонерному товаристві «Концерн Електрон» справді непроста. Але в такому ж становищі, а, можливо, ще й у гіршому, опинилася майже вся промисловість України. Пов'язане воно передусім з жорсткою, інколи безглуздою політикою нашого уряду і Національного банку. Задля тимчасової вигоди і «справної цифри» наприкінці минулого року виробників змусили авансом сплатити всі податки, у тому числі й за нереалізовану продукцію, погасити всі кредити. Так, завдяки цим заходам вдалося поповнити бюджет. Але ситуація в цілому нагадує ту, коли господар, щоб раз добре поїсти, зварив суп з курки, яка несла золоті яйця. Бо якщо у грудні казну вдалося поповнити у такий спосіб, то у січні на це сподіватися годі. Адже через брак оборотних і коштів для взаєморозрахунків виробництва Львівщини по суті зупинилися. На цьому тлі АТ «Концерн Електрон» має дещо кращий вигляд — хоча і з великими труднощами, не на повну потужність, але тут усе-таки продовжували працювати.

У ході розмов з десятками людей вдалося з'ясувати, що більшість з них з розумінням ставиться до нинішніх труднощів, своє майбутнє пов'язує з акціонерним товариством. Однак на сьогодні власниками себе вони не відчули. І хоча на підприємстві найвища середня заробітна плата в регіоні, від копійчаних дивідендів на акції ніхто не в захопленні. І все-таки люди сподіваються, що з часом зуміють вийти з кризи і тоді, коли інші лише розпочнуть свій шлях, електронівці будуть далеко попереду, бо навчаться не повторювати помилок.

Щодо конфліктної ситуації в АТ з Львівським заводом кольорових телевізорів, то від керівників, інженерно-технічних працівників, профкомівців не раз доводилося чути, що справу треба вирішувати конструктивно, без втягування до неї трудових колективів. Щодо президента АТ «Концерн Електрон» Віктора Рибинка, якому дехто з нових керівників владних структур не може простити його «червоного» минулого. Може, слід вже зрозуміти, що кухарки не можуть керувати державою.

А докладніше про те, чим живе АТ «Концерн Електрон» і чому не варто вплутувати виробництво у політику, йтиме мова в матеріалі нашого спеціального кореспондента, котрий нещодавно повернувся зі Львова.

Для нас і наших нащадків

Майже 700 тисяч гектарів займають лісові масиви Волині. На душу населення в області припадає 0,63 гектара лісу, тоді як в Україні цей показник становить 0,17 гектара. Як же використовуються і примножуються багатства області? Про це — розмова з генеральним директором державного лісогосподарського об'єднання «Волиньліс» Анатолієм ГОЛИКОМ.

— Ліси державного значення становлять на Волині 450 тисяч гектарів, на базі яких діє 14 держлісгоспів, 7 державних мисливських господарств і Шацький природний національний парк, — почав розмову Анатолій Олексійович. — Багато росте цінних порід. Наприклад, 60 відсотків — хвойні, 16 — твердолистяні породи (дуб, граб) і лише 24 відсотки — м'яколистяні. Для збереження природних ландшафтів, цінних природних комплексів у нашому об'єднанні створено 205 заповідних об'єктів загальною площею 50,8 тисячі гектарів.

— Загальновідомо, що ліс під сокиру іде протягом року. Кажуть, найкраща пора для заготівлі деревини — зимовий час. Тож куди іде волинський ліс? Як ним розпоряджаються в області?

— Нині ми не відправляємо за межі України жодного кубометра лісу. Держлісгоспам надано самостійність у формуванні виробничих програм, постачанні й збуті продукції. Звичайно, при цьому не виключається збереження на договірних умовах і державного замовлення. Так, шахтам України ми щорічно постачаємо 70 тисяч кубометрів кругляків для кріплення, 5 тисяч кубометрів балансів для паперової промисловості. Забезпечуємо деревиною будівництво житла для постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, постачаємо ліс для потреб сільського господарства, підприємств меблевої та деревообробної промисловості. Можу сказати, що рівень використання деревини на Волині доведено до 100 відсотків. Практично в нас сьогодні немає відходів. Навіть пеньки дерев переробляємо на скипидар, смолу, деревне вугілля. З деревини і відходів виробляємо майже 100 видів дефіцитної продукції: паркет, меблі, товари господарського призначення у широкому асортименті. Крім того, щорічно заготовляємо і переробляємо 10 тисяч тонн березового соку, 500 тонн грибів, 2500 тонн дикорослих плодів і ягід, понад 100 тонн лікарської сировини, на яку багаті ліси Волині.

— Приємні цифри. Але вони і тривожні. Чи не може вийти так: для себе візьмемо від природи все, а що залишимо наступним поколінням?

— У перші повоєнні роки ліси на Волині були безжалісно вирубані. Якщо брати їх сьогодні за віковими категоріями, то 47 відсотків — це молодняк. Середньовікові ліси становлять 37 відсотків, 16 — пристигаючі й стиглі. За останні сорок років лісистість Волині збільшилася з 18 до 30 відсотків. За цей час посаджено нових лісів на площі 230 тисяч гектарів. Нині лісозаготівлі ведуть у межах науково обгрунтованих розмірів. Це дало можливість на кожний гектар рубаних лісів посадити 1,7 гектара нових з врахуванням залісення малопродуктивних сільськогосподарських угідь. Завдяки лісовідновним роботам і рубкам догляду за лісом, які щороку провадять в області на площі 25—30 тисяч гектарів, значно поліпшився породний склад лісових насаджень, що забезпечило приріст на один гектар у 1993 році 4,2 кубометра проти 3,6 кубометра в 1988 році. Отже, щорічний приріст становить 1,5 мільйона кубометрів. Як бачите, про майбутнє лісів дбаємо вже сьогодні.

— Останніми роками на базі держоб'єднання «Волиньліс» влаштовували всеукраїнські семінари лісівників, на які приїжджали делегації з Фінляндії, Данії, Німеччини, Польщі, Білорусі... Всі вони вивчали досвід ведення лісового насінництва на Волині. Чи, може, в нас їх приваблює щось інше?

— Ліс, озера і болота — основні багатства Волині. Це завжди приваблює людей. Але ми маємо великий досвід у створенні постійної лісонасінневої бази на селекційно-генетичній основі. В лісах області виділено і паспортизовано 380 плюсових дерев, 1380 гектарів постійних лісонасіннєвих ділянок, закладено 150 гектарів лісонасіннєвих плантацій головних лісоутворних порід. У розсадниках щороку вирощують понад 20 мільйонів штук сіянців і саджанців. Нам потрібно було спеціальної техніки, яку ми і купили у фірми «Едегал» із Данії.

— Нині чимало розмов ведеться про долю лісів за умов ринкових відносин. Робиться наголос на їхню приватизацію. Яка ваша думка?

— Я за те, щоб були різні форми власності. Але не можна отак враз усі ліси роздати індивідуальним господарникам. На мою думку, ліси України мають бути в державному підпорядкуванні. Звичайно, нинішнє господарювання вимагає певної реорганізації. І вона з часом буде, лише не треба поспішати копіювати різні закордонні варіанти. В питаннях лісівництва ми поки що відстаємо від багатьох розвинених країн світу. Певен, що сьогодні господарювання в усіх лісах України мають здійснювати спеціалізовані лісогосподарські підприємства з єдиним централізованим управлінням. А далі — життя покаже.

Вів розмову Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Фото Віктора МЕДИНСЬКОГО.

Вниманию уволенных из армии офицеров, прапорщиков и мичманов!

Украинским фондом социальной защиты военнослужащих «Созидатель» на средства, финансированные Международным фондом «Возрождение», для вас организованы 140—160-часовые курсы по переподготовке на менеджеров, специалистов маркетинга, банковских работников, агентов страховых компаний, брокеров, бухгалтеров и другие профессии рыночной экономики. Занятия проводят высококвалифицированные преподаватели и опытные практики.

Занятия на курсах проводятся в 2 вариантах: ежедневно в течение 3 недель и в течение 3 месяцев в вечернее время 3 раза в неделю. Ориентировочно начало занятий — 28 февраля и 11 апреля.

Для зачисления на курсы необходимо иметь документы, свидетельствующие о связи с Вооруженными Силами. Иногородние на период занятий на 3-недельных курсах обеспечиваются общежитием.

Телефоны для подачи заявок и справок:
Киев (044) 228-66-19
Житомир (0412) 25-58-59 (в вечернее время)
Чернигов (0462) 16-22-39 (в вечернее время)
Черкассы (0472) 11-41-68 (в вечернее время)
Винница (04322) 7-52-90, 2-27-99 (с 10.00 до 18.00)

Незабутні

«РАДОЩІ І ЧОРНУ ДНИНУ — ВСЕ Я З ВАМИ РОЗДІЛЮ...»

Завтра — день народження Павла Тичини

Тільки що почали ми землю любить, взяли
заступа в руки, колоші закачали... —
ради бога, манжети надіньте, що-небудь їм
скажіть: вони питають, чи єсть у нас культура!
Якісь цибаті чужоземці покурювали крізь пенсне.
А навколо злидні — як гудина, як гич! А навколо
земля, столочена, руда...
Тут ходив Сковорода.

Цей вірш у збірці «Замість сонетів та октав» (1920 р.) Тичина вважав основним, хоча вміщений він десь аж у кінці книжки. Сама ж збірка майже 70 років не перевидавалася, бо, обклеєна ярликами «антинародна», «контрреволюційна», «антибільшовицька», не мала права на існування. І це в той час, коли вся Західна Європа захоплювалась віршами Тичини, одна за одною виходили збірки його поезій у перекладах на іноземні мови. У 1922 році польський поет Івашкевич назвав Тичину геніальною особистістю.

У 20-ті роки П.Тичина міг довіритися лише своєму щоденникові. На жаль, не всі записи збереглися. Але ті, що лишилися, дещо відкривають для нас. І стають зрозумілими поведінка та вчинки Тичини в Києві (1916—1923 р.р.), його переїзд до Харкова, харківські роки (1923—1934 рр.).

Цитую щоденникові записи:

«Женя живий! 3 березня 1920 р.»

Крім цих слів та знаку оклику, Тичині нічого не треба було говорити. Ясно і так: Павло Григорович безмежно щасливий, що з братом Євгеном усе в порядку. Того ж дня: «3/III-20 р. Які очі вимучені в Жені... Що в них: жах, страждання чи ненависть до людськості? Не знаю.»

«Писав у 1922 р. в Святошині. На поляні згористій, за лісом під грушею сидів. Куля раптом пролетіла. Не було ні пострілу, ні звуку. Оглянувся і затремтів. Чого? Колодязь. Дача. «По дорозі в казку» (О.Олеся) — репетиція. А я — «За всіх скажу».

«Як я Женю — свого брата — рятував у 1923 році.

У Чернігівському ЧК т. Цікліс? Чи, може, Цепліс? Ні-ні, здається, що Цікліс. Та ще т. Новиков. Вони дуже здивовані були, що я знаю латвійську літературу».

Є над чим замислитись. Чи не так? Особливо коли в щоденнику за 10.II.1921 р. знаходимо запис: «Всякий раз, як Василь приїздить до Києва, весь час мені говорить, щоб я до Харкова перебирався. Є на те великі причини. Особливо одна людина замахується на мене. Ах, Васильок, Васильочок...» Хто замахується? Чому? З одного боку 10.II.1921 р. постановою ВУЦВКу видано одноразову допомогу хворому Павлові Тичині. Нарком освіти вжив заходів для забезпечення його харчами... А з другого — хтось замахується? «29/VII-1921 р. ...Закис я в Києві. Ну та чорт його бери — і з тими несвіжими силами буду робити, поки можна. Не вірю, щоб зо мною що-небудь зробили (витерто). Що зараз робить Василь?»

За роз'ясненнями я звернулася до В.П'янова, який був знайомий з Тичиною і працював разом з ним з 1949 до 1967 року. Володимир Якович пригадує, як Павло Тичина якось натяками розповідав про свій переїзд до Харкова. В 1921 році до Києва досить часто навідувався Василь Еллан-Блакитний (товариш Тичини по семінарії) і просив, умовляв Тичину переїхати до Харкова. В.Еллан-Блакитний (отой «Васильочок» із щоденникових записів) пояснював Павлові Григоровичу, що в Харкові йому буде безпечніше, бо в Києві на Тичину збирав «компромат» не хто інший, як сам Балицький. А вже як спеціалістові тому нічого не вартувало пригадати «Ой що в Софійському заграли дзвони, затремтіли...», «Золотий гомін», «Гей, вдарте в струни, кобзарі...», «Пам'яті тридцяти» і провести логічний ланцюжок до відомих діячів Центральної Ради, УНР. Адже сам М.Грушевський сприяв надрукуванню у 1912 році в «Літературно-науковому віснику» перших віршів Тичини; сам А.Ніковський у 1917-1918 роках редагував газету «Нова Рада» і друкував вірші Тичини. В той час А.Ніковський був секретарем виконавчого комітету, членом Союзу українських автономістів-федералістів, більше того, до редколегії газети «Нова Рада» входили А.Ніковський, С.Єфремов і сам Тичина.

А.Ніковський 1919 року в книзі «Vita nova» серед інших вітав молодий талант П.Тичини; у 1921 році С.Єфремов та Ю.Меженко дають Тичині рекомендацію на роботу бібліотекарем у Всеукраїнську національну бібліотеку.

У всіх підручниках з української літератури ми читали: Павло Тичина у 1923 році переїздить до Харкова у зв'язку з переведенням туди столиці Радянської України. Але тепер знаємо, що переїзду передували шантаж, переслідування, випадок у лісі, неприємності з братом. Не виключено, що багато чого ми й не дізнаємося, бо, зацькований НКВС, перед виїздом до Харкова Тичина спалив майже всі документи, фотографії, спогади, записи.

«Допечений» та «засмиканий» нападками і звинуваченнями ще до переїзду Тичина пише вірш, який за життя не друкувався і зберігся в списку, зробленому М.Зеровим. У дещо іншому варіанті був вилучений НКВС при арешті брата поета у квітні 1923 року:

До кого говорить?
Блок у могилі. Горький мовчить.
Рабіндранате-голубе!
З далекої Бенгалії
Прилинь до мене на Вкраїну.
Я задихаюся, я гину.
Я покажу тобі такії речі
в однокласовій ворожнечі.
Я покажу всю фальш, всю цвіль
партійно-борчих породіль.
А братні зуби, дружній зиск,
гнучка політика, як віск.
Коли б були ще генерали,
ми б знали, що робить.
А в тім то й річ, що це кати-брати
брати однокласові...
Рабіндранате-голубе!
Та де той Серп нам, Молот і Лани?
Рабіндранате-голубе,
од достоєвщини звільни.
До кого говорить?
Блок у могилі. Горький мовчить.

Слід зауважити, що тоді до Харкова переїхала більшість українських діячів культури та літератури. Відбувалася запланована акція знекровлення Києва шляхом витіснення відомих поетів, художників, акторів, учених. Ставленики Москви впевнено і вміло порозкидали цвіт нашої культури і кожному намагалися «накреслити» своє майбутнє — «співець нової доби» чи Соловки. Клим Поліщук пише в листі до Г.Орлівни: «Маємо все і не маємо нічого. Ніде так не відчув цього, як у Києві...» (1929 р.) А тим часом тих, хто лишався в Києві, переслідували. Фабрикували справи, ламали особистості, долі. Українська інтелігенція, що переїхала до Харкова, так само перебувала під «пильним оком», змушена була діяти в суворо окреслених межах.

Про харківський період життя П.Тичини слід окремо розповісти читачеві, підкріпивши оповідь документами, спогадами сучасників. Мине небагато часу — і ми з вами дізнаємося, які обставини змусили Тичину опустити очі й змінити обличчя. З вуст його зникла замріяна усмішка, вираз обличчя надовго став скорботним, страждальним.

Найкращі надбання української літератури В.Барка вишикував у такий ланцюг: «Слово о полку Ігоревім», пісні, думи, «Сад божественних пісень» Г.Сковороди, «Кобзар» Т.Шевченка, Кулішів переклад Біблії, «Сонячні кларнети» П.Тичини. А далі мають стояти молоді, талановиті — наші сучасники.

Мертві поети мовчать. За них говорять їхні вірші:

Радощі і чорну днину —
Все я з вами розділю.
Любите ви Україну? —
Я ще більш її люблю. (1964).

Тетяна СОСНОВСЬКА,

провідний науковий співробітник музею-квартири П. Г. ТИЧИНИ.

Культура

ОРКЕСТРИ ГРАЮТЬ — СЕРЦЕ КРАЮТЬ...

Пригадуєте, як оте в поета: «Оркестри грають — серце крають, мені спокою не дають». А й справді, хіба можна обійтися без емоцій, коли все твоє єство виповнює музика, і ти опиняєшся в її полоні, наче у хвилі морській. Музика — чи то маршова, чи то мінорна — торкається найтонших струн нашої душі, ублагороднює, возвеличує кожного з нас. Постійно нагадує, хто ми є і для чого прийшли в цей світ.

І військо, в якому панує не сліпа муштра, а повага до особистості, до людської гідності, також не може без музики. Як і без одностроїв, карабінів та борщу на обід. Ось чому Національна гвардія України водночас зі своїми неодмінними військовими атрибутами почалася і з оркестру. Причому не будь-якого, а зразково-показового, в якому зійшлися талановиті, неординарні музиканти. В репертуарі якого найчільніше місце відведене як зарубіжній класиці — Мусоргський, Верді, Кальман, Гендель, Россіні, так і творам українських авторів.

— Наш оркестр покликаний передусім сприяти розвиткові традицій українського війська в умовах відродження національної культури, — каже народний артист України, художній керівник і головний диригент цього творчого колективу Анатолій Молотай. — То своєрідна творча лабораторія для всієї оркестрової культури українського війська. Діяльність оркестру почалася з підготовки редакції Державного Гімну незалежної України (оркестровку здійснив диригент оркестру Олександр Морозов) та участі в урочистостях на честь першої річниці незалежності нашої держави.

За півтора року оркестр побував з концертами майже по всій Україні. І всюди — схвальні відгуки, щире захоплення мистецтвом військових музикантів і співаків. Хоча умови, в яких працюють митці у військових погонах, далекі від нормальних.

Один тільки штрих. Одного разу японські музиканти, заслухавшись мелодіями оркестру, поцікавились опісля інструментами, на яких грають українські музиканти. І були вкрай здивовані побаченим: «Як ви можете на них взагалі грати? Та це й так віртуозно?» А що робити? Коли держава не має грошей навіть на закупівлю таблеток від головного болю, що вже казати про музичні проблеми.

І ось завтра військові музиканти складатимуть ще один творчий іспит перед публікою неабиякого мистецького смаку. У приміщенні Інституту міжнародних відносин при Київському університеті імені Т. Шевченка вони виступлять з великим концертом на два відділення перед зарубіжними дипломатами, акредитованими в Києві.

— Як зародився цей задум? — звернувся я до Леоніда Сукненка — генерального директора фірми «Віче LTD», що виступила головним спонсором концерту.

— Оркестр Національної гвардії — без перебільшення один з кращих музичних колективів у нашій державі. Я сам закінчив музичне училище, грав на трубі у військовому оркестрі і, повірте, можу відрізнити професіоналізм від музичного дилетантства.

Отож хочеться, щоб цей творчий колектив знали не тільки в Україні, а й за кордоном. І завтрашній концерт розглядаємо як перший місток, прокладений для таких зв'язків.

Та й узагалі хочеться вірити, що вже ніколи не їхатимемо за кордон на танках, з автоматами в руках, а зі скрипкою чи кларнетом під пахвою. Як і в те, що військові оркестри багатьох країн зберуться на майдані в якійсь європейській країні і заграють гімн Миру, хоча такого ще не написано.

Оркестр Національної гвардії України вже отримав запрошення взяти участь у міжнародному фестивалі, який відбудеться наступного року в Японії. Є попередня домовленість, що українські митці у квітні цього року виступлять з концертами у підрозділах французької жандармерії... А там, далі, поживемо — побачимо.

Може, й справді музична Європа зніме капелюха перед музикантами-гвардійцями з України.

Роман ВАТРИЧ.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ; С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311015.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».